Enskild motion M1291

SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:598

av Jesper Skalberg Karlsson (M)

Ändamålsenliga bullerregler

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga tydligare lagstiftning för att möjliggöra bostäder, verksamheter och samhällsservice i bullerutsatta områden nära militära anläggningar utan att begränsa Försvarsmaktens nuvarande eller framtida verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige genomför just nu en omfattande utbyggnad av Försvarsmakten. Det är nödvändigt för att stärka vår försvarsförmåga och möta det försämrade säkerhetsläget i vår omvärld. Utvecklingen innebär dock att fler människor kommer bo och leva i närheten av militära skjutfält och övningsplatser, vilket ställer krav på att civila och militära intressen kan samexistera på ett långsiktigt och förtroendefullt sätt.

I dag uppstår konflikter när Försvarsmakten överklagar beslut om bygglov och förhandsbesked i närbelägna, bullerutsatta områden. Bakgrunden är ofta en oro för framtida juridiska processer som kan begränsa Försvarsmaktens operativa verksamhet. För de boende skapar det osäkerhet och frustration, även när de accepterar bullret och har förståelse för verksamhetens betydelse för rikets säkerhet.

Den moderatledda regeringen beslutade i juli 2026 att tillsätta en utredning om möjligheterna till ökat bostadsbyggande i anslutning till områden av riksintresse för totalförsvarets militära del. Utredaren ska analysera hinder, framför allt i fråga om

buller, och lämna förslag som möjliggör fler bostäder utan att försvarets verksamhet begränsas på kort eller lång sikt. Det är ett mycket välkommet steg. Arbetet behöver dock omfatta även andra verksamheter och den samhällsservice som krävs för att hela lokalsamhället ska fungera.

Västerhejde skola på Gotland visar varför frågan är bredare än bostadsbyggande. Planerna på en ny permanent skolbyggnad har stoppats efter Försvarsmaktens överklagande med hänvisning till närheten till Tofta skjutfält. Men när människor ska kunna bo och arbeta i närheten av militära anläggningar behövs också skolor, förskolor och annan samhällsservice. Möjligheten att utveckla sådana verksamheter behöver därför ingå i arbetet med att underlätta och förbättra samexistensen. För skolor behöver också barns behov av en god och säker lärmiljö beaktas – men det ska också nämnas att skolan och skjutfältet varit aktiva under samma tid, i decennier.

Att en familj vill bygga en veranda, uteplats eller mindre tillbyggnad vid sitt hus nära ett skjutfält behöver heller inte stå i konflikt med Sveriges säkerhet. Tvärtom bidrar en fungerande samexistens till att upprätthålla acceptansen för den militära verksamheten och därmed också till försvarsviljan i hela samhället. Försvarsmakten behöver samtidigt långsiktiga och tydliga regler som skyddar dess operativa förmåga.

För att åstadkomma detta kan flera lagändringar övervägas. Den förmodligen bästa möjligheten att pröva är om så kallade bullerservitut kan ge tydligare förutsättningar för byggande nära militär verksamhet. En sådan ordning behöver utredas med hänsyn till hälsoskydd, tredje mans rättigheter och möjligheten att långsiktigt skydda Försvarsmaktens verksamhet. Det behöver vara tydligt vilka skyldigheter och rättigheter som följer med en fastighet och vilka frågor som även fortsättningsvis måste prövas av ansvariga myndigheter. Men grundtanken är solid: en gemensam överenskommelse om att inte överklaga varandras verksamhet, som också följer med när en fastighet byter ägare, ter sig som en given väg framåt.

En annan väg framåt skulle kunna vara att införa en zonindelning kring militära anläggningar, med nationella riktlinjer som anger vilka typer av byggnationer och verksamheter som kan tillåtas utan att begränsa försvarets verksamhet. Ytterligare en annan möjlighet vore att förtydliga lagstiftningen kring försvarsbuller genom förändringar i miljöbalken eller plan- och bygglagen, på ett sätt som ger mer förutsägbara villkor för både militära och civila verksamheter. Men sådant lagstiftningsarbete riskerar att bli långdraget.

Syftet med förändringar i den här riktningen är att skapa en rättslig ram som både skyddar Försvarsmaktens operativa handlingsfrihet och ger människor rimliga möjligheter att utveckla sina fastigheter och sin närmiljö. Det gäller bostäder såväl som företag och samhällsservice. En tydligare och modernare ordning minskar osäkerheten för berörda parter, bidrar till färre konflikter och stärker acceptansen för militär närvaro i lokalsamhället.

Det behöver knappt nämnas att moderna treglasfönster skapar en mer trivsam tillvaro än den byggstandard som fanns för några decennier sedan. Att större övningar dessutom utannonseras i förväg via digitala medier, ger människor möjlighet att planera vardagen på ett bättre sätt än någonsin tidigare.

Försvarsmaktens resurser bör användas till att försvara Sverige, inte till utdragna bygglovsprocesser. Goda grannar som vill utveckla sina fastigheter bör uppmuntras, inte dras till domstol. Med genomtänkta lagändringar som värnar både rikets säkerhet och människors vardag kan vi bygga ett samhälle som är starkare, tryggare och mer sammanhållet. Detta bör ges regeringen till känna.

Jesper Skalberg Karlsson (M)